

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Гаврильченко О.В., к.е.н. ХНЕУ імені Семена Кузнеця, Харків

Необхідність забезпечення конкурентоспроможності продукції в умовах глобалізації ринків, зростання рівня інформатизації і заострення конкуренції спонукає до принципового вдосконалення системи управління витратами суб'єктів господарювання. Тому сьогодні в світі особливу увагу звертають на формування стратегічної моделі управління витратами, яка ґрунтується на комплексному аналізі конкурентних переваг і слабких місць у діяльності підприємства, його участі у формуванні цінності продукції для споживачів, вивченні етапів життєвого циклу його продукції та дослідженні особливостей впливу факторів зовнішнього і внутрішнього підприємницького середовища на рівень і поведінку його витрат [3, с. 43].

В умовах посилення внутрішньої та зовнішньої конкуренції, зменшення прибутку, виникнення збитків більшість вітчизняних підприємств також велику увагу приділяє зниженню витрат. Це найдоступніший спосіб підвищення дохідності та конкурентоспроможності господарств та управління витратами в короткостроковій перспективі. Однак в сучасний період управління витратами, як єдиного цілісного процесу, що визначає політику підприємств і організацій, в Україні практично не існує [1, с. 5].

Управління витратами – процес здійснення організаційно-управлінських заходів з використання всіх інструментів формування витрат. Ефективність управління витратами значною мірою залежить від рівня керованості ними.

Система управління витратами як важлива складова системи управління господарською діяльністю підприємства – це складна і динамічна сукупність взаємопов'язаних елементів стратегічного і поточного управління витратами задля досягнення визначених цільових показників. Тому до її змісту і будови треба підходити з певною послідовністю, систематизовано, комплексно. Управління витратами підприємства вимагає системного підходу до їхнього моніторингу, що забезпечить одержання результатів відповідно до поставленої мети. Використання саме системного підходу до управління витратами підвищить якість управління та ефективність господарської діяльності підприємств.

Вивчення практичного досвіду та проведений теоретичний аналіз дають можливість зробити висновки про орієнтацію системи управління витратами на детальний облік витрат на виробництво, пов'язаних з використанням ресурсів з метою пошуку резервів зниження витрат на одиницю продукції. Однак система управління витратами охоплює не тільки облік витрат в різних аспектах. За своєю сутністю вона повинна бути націленою на забезпечення ефективності витрат та безперервного здійснення процесу відтворення. Тільки через дієвий механізм

відшкодування витрат за допомогою відповідних елементів, прийомів, важелів впливу на хід відтворення можна безпосередньо впливати на розмір прибутку.

Система управління витратами повинна мати мету, завдання (функції), принципи, методи, інструментарій, за допомогою яких вирішуються проблеми управління витратами. Вона має надавати керівникам підприємства інформацію, яка дозволить: приймати управлінські рішення з урахуванням їхніх економічних наслідків; контролювати витрати у зіставленні з нормами; формувати економічну стратегію; оцінювати формування собівартості та прибутку протягом виробничого періоду; оцінювати витрати в розрізі структурних підрозділів підприємства; приймати рішення стосовно доцільності здійснення окремих виробництв, ефективності використання ресурсів [2].

Таким чином, система управління витратами – це сукупність прийомів і способів, інструментів і важелів впливу на формування витрат, спрямована на досягнення їх максимальної ефективності на підприємстві у процесі відтворення, за постійного контролю їх рівня та стимулювання зниження. Система управління витратами відіграє надзвичайно важливу роль у розробці стратегії поведінки підприємства в ринкових умовах, обґрунтуванні управлінських рішень під впливом зовнішнього та внутрішнього економічного середовища, в налагодженні ефективного внутрігосподарського механізму та управління, створенні ефективного планування, контролю й аналізу витрат.

Рівень управління витратами на вітчизняних підприємствах залишається досить низьким. Для підвищення рівня формування й управління витратами необхідно дотримуватися наступних вимог: системний підхід до управління витратами, інтеграція системи управління витратами із загальною системою управління підприємством; комплексний характер формування і прийняття управлінських рішень; високий динамізм управління; орієнтація на стратегічні цілі розвитку підприємства; управління витратами на всіх стадіях життєвого циклу продукту; варіативність підходів до розробки окремих управлінських рішень; виявлення і формування ефективних власників; виважена державна політика щодо витрат підприємств.

Список літератури

1. Давидович І. Є. Управління витратами : навч. посіб / Давидович І. Є. – [2-е вид., перероб. і доп.]. – Тернопіль : Економічна думка, 2004. – 228 с.
2. Дем'яненко С. І. Менеджмент аграрних підприємств : навч. посібник / Дем'яненко С. І. – К. : КНЕУ, 2005. – 347 с.
3. Колісник М. Ера милосердя : еволюція керування витратами [Електронний ресурс] / М. Колісник. – Режим доступу: <http://www.investadviser.com.ua/ukr/publications/890.html>.